

ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข

ว่าด้วยการผลิตยาเพื่อยังชีพแบบพื้นบ้าน หรือการผลิตยาโดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ หรือการใช้ทำการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการผลิตยาเพื่อยังชีพแบบพื้นบ้าน หรือ การผลิตยาโดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการ รักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ หรือการใช้ทำการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์ในการ รักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์ แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๔ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๗ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการผลิตยาเพื่อยังชีพ แบบพื้นบ้าน หรือการผลิตยาโดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ หรือการใช้ทำการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์ ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ได้จดทะเบียน” หมายความว่า ตำรับยาแผนไทยส่วนบุคคล หรือทำการแพทย์แผนไทยส่วนบุคคล ซึ่งจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และได้รับ หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

“ส่วนราชการ” หมายความว่า สถานพยาบาลของรัฐ ที่จัดให้มีบริการด้านการแพทย์แผนไทย ในระบบบริการทางสุขภาพเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า สถานพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เรียกชื่อย่างอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเป็นนิติบุคคล ที่จัดให้มีบริการ ด้านการแพทย์แผนไทยในระบบบริการทางสุขภาพเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล ของรัฐ

“สถานพยาบาลของรัฐ” หมายความว่า สถานพยาบาลของส่วนราชการ หรือสถานพยาบาลของหน่วยงานของรัฐ ที่จัดให้มีบริการด้านการแพทย์แผนไทยในระบบบริการทางสุขภาพเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ข้อ ๔ การผลิตยาเพื่อยังชีพแบบพื้นบ้าน และการผลิตยาโดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ หรือ การใช้ตัวการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ ต้องเป็นไปเพื่อการใช้ประโยชน์ในการบำบัด รักษา หรือป้องกันโรค หรือการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพ และการดูแลสุขภาพ ตามระเบียบนี้ และจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่นำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่จดทะเบียนไปขึ้นทะเบียน และขอรับอนุญาตเพื่อดำเนินการได้ ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ไม่กระทำการใด ๆ อันกระทบกระเทือนสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของผู้ทรงสิทธิ์ในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ซึ่งได้จดทะเบียนสิทธิ์ในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยจนเกินสมควร

(๓) ไม่กระทำการใดอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงต่อภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่ได้จดทะเบียนไว้

ข้อ ๕ ให้ปลดกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ ในกรณีที่มีปัญหาการปฏิบัติให้มีอำนาจในการวินิจฉัยซึ่งกัน และคำวินิจฉัยให้เป็นที่สุด

หมวด ๑

การผลิตยาเพื่อยังชีพแบบพื้นบ้าน

ข้อ ๖ การผลิตยาเพื่อยังชีพแบบพื้นบ้าน จะต้องเป็นการกระทำโดยบุคคลที่มีพื้นความรู้ความสามารถด้านการแพทย์แผนไทยเพื่อการช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยตามหน้าที่ ตามกฎหมาย ตามหลักมนุษยธรรมหรือตามธรรมจรรยา หรือการบำบัด หรือรักษาอาการเจ็บป่วย หรือส่งเสริม พัฒนา และดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยไม่มีการเรียกร้องค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่สอดคล้องและไม่เป็นไปตามวัฒนธรรมของชุมชน

หมวด ๒

**การผลิตยาโดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ
เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ**

**ข้อ ๗ สถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะผลิต
เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลของรัฐ จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้**

- (๑) ผลิตยาในสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ
- (๒) ยาที่ผลิตจะต้องใช้เพื่อการบำบัด หรือรักษาอาการเจ็บป่วย หรือส่งเสริม พื้นฟู และดูแล สุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาลของรัฐ
- (๓) ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วย ผลิตภัณฑ์สมุนไพร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๔) เป็นการผลิตโดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์ แผนไทยประยุกต์ หรือหมอยืนบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือบุคลากร ทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่มีความรู้ หรือผ่านการอบรมด้านการแพทย์แผนไทยหรือสมุนไพร
- (๕) ไม่ mü หมายในการแสวงหาผลประโยชน์ในทางการค้า หรือประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบใด ๆ แต่ไม่รวมถึงการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่น ตามระเบียบหรือข้อกำหนด ของสถานพยาบาลของรัฐแห่งนั้น

**ข้อ ๘ ให้สถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ผลิตยาจัดทำบัญชี
รายละเอียดการผลิต และรายการใช้หรือจ่ายยา เพื่อติดตามสำหรับการประเมินประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลของยา โดยให้เก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวไว้เพื่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๑๒
เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ตามแบบที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา**

หมวด ๓

**การใช้ตำราการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์
ในการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐ**

**ข้อ ๙ สถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ที่ใช้ตำราการแพทย์
แผนไทยที่จดทะเบียนสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการ
รักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐแห่งนั้น**

**ข้อ ๑๐ การใช้ตำราการแพทย์แผนไทยจะต้องเป็นการใช้โดยผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์
แผนไทย หรือผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอยืนบ้าน ตามกฎหมาย
ว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย หรือบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่มีความรู้ หรือ
ผ่านการอบรมด้านการแพทย์แผนไทยหรือสมุนไพร**

ข้อ ๑๑ ให้สถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ จัดทำทะเบียนการรักษาพยาบาล และผลของการรักษาพยาบาลจากตัวการแพทย์แผนไทยดังกล่าวเพื่อติดตาม สำหรับการประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของตัวการแพทย์แผนไทย โดยให้เก็บรักษาข้อมูล ดังกล่าวไว้ เพื่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๑๒ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี ตามแบบที่ อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๔

การติดตาม และการรายงาน

ข้อ ๑๒ ให้อธิบดี หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ติดตามการผลิตยา โดยสถานพยาบาลของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาล ในสถานพยาบาลของรัฐ หรือการใช้ตัวการแพทย์แผนไทยเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลของรัฐ ตามระเบียบนี้ เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ให้ทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

อนุทิน ชาญวีรภูล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข